



לה איסטע ציצינדן די פרוציאלץ אי אזי שוקייר אל שי"ת  
 פור איל איסטאלן טוליוו. אי סינדן טולאם לאם ריקי-  
 זאם סון דיל דיין דאלאם. אי טו טאמציין רוגה אל סי'  
 די איל מונדן קי אי אטי טאמציין טי די אפארטי לו קי די-  
 זיאה טו אלמה :

(חאראגאנד) לה חאראגאנד טאמציין אים מאנייה מויי  
 ניגרה. אים קאצז קי אל פאטרוו נון לו דישה אזיר צן אדם  
 דהינו קי נון סיצה אל מילדאר. אי סי סי אירה נון פינה  
 איין לה ליאסייוו קי לי דיין איל מאיסטרו סי נון קי קון  
 אונן אי קון אוטרו צאם אצלאנדן לאקירדים אי גובאנדן  
 גובאניגום. אי קואנדן אוליים קי איי אלגון פאסיאן אי  
 סייראן צאם אקורילן דיטראם די איסטאם קוזאם אי דישאם  
 לו מאם אינפורטאנטי קי אים מילדאר אי איסקריציר א-  
 טראם. קי צירגואינסה אי קי ריזיסטו. און טיינפו טאן  
 אירמוזן פריסיאלן אי היסטימאלן. טיינפו די אינציזאר  
 טולן לו קי טו קירים לו פיילרים אי לו דיזאזים פארה גא-  
 נאר מואיזים צאזיאם. אחי קי פיקאלן קי טו פרופיין טי  
 טראצאראם לה אוריזה טי מולריראם טום דילום איין די-  
 זיינדן די טי פארה טי צאח, צאח, קי פיקאלן מי טיינפו  
 טאן פריסיאלן לו איצי איין צאנילאליס נון צושקי אה  
 אינציזאר אלגו די פרוציגן פור פואיליר מאנטיניר, די  
 אגורה פינסאלן קי מויי פריסטו טי צאם אריפינטיר אי  
 אריזיסטארטי. מי קירילן איזיקו, סי קירים היסקאפאר  
 אטי די איסטע מאניא פריטה די חאראגאנד. לו פרימי-  
 רו אים קי איין קוזה הי פרוציגן נון טי סאי נון מיטאם  
 טו מאנו אוטרו קי צושקאר אה אינציזארטי טולן מולן די  
 סינסייא

la esta bivyendo de provedad i aze *shukyur* al *shem* *yiṭbarah* por el estado tuyo. I syendo todas las rikezas son del Dyo dadas. I tu tambyen roga al Si' de el mundo ke i ati tambyen te de aparte lo ke dezea tu alma:

haylâzlık

p.13

(*Haraganud* ) La haraganud tambyen es manya muy negra. Es kavza ke al patron non lo desha azer *ben adam* , *de-haynu* ke non seva al melder. I si se ira, non pena en la liisyon ke le dyo el maestro si non ke kon uno i kon otro vas avlando *lakirdis* i djuguando djuguegos. I kuando oyes ke ay algun paseo i *seyran* vas akorrido detras de estas kozas i deshas lo mas enportante ke es melder i eskrivir atras. Ke verguensa i ke rejisto. Un tyenpo tan ermozo, presyado i estimado. Tyenpo de enbezar todo lo ke tu keres lo pyedres i lo dezazes para ganar muezes vazias. Ah, ke pekado ke tu propyo te travaras la oreja te modreras tus dedos en diziendo de ti para ti: "*Vah, vah*, ke pekado mi tyenpo tan presyado lo echi en vanedades, non bushki a enbezar algo de provecho por puer mantener". De agora pensalo ke muy presto te vas arepintir i arrejistarte. Mi kerido ijiko, si keres escapar ati de esta manya preta de haraganud, lo primero es ke en koza ke provecho non te sale non metas tu mano otro ke bushkar a enbezarte todo modo de

פינסייח קי טי צייני אלה מאנו. אי נון פינסאר איז דינ-  
גון מולד די קוזה קי נון טיינים פרוציגו. אי דיספואים  
ציראם לה דולסור די לה צילד קי פאסאם :  
(פאסיאלד) לה פאלסיאלד טאמציין אים אונה קוזה מוי  
ניגרה. קומו אטו פאלרי או אטו מאלרי לום אינגאנייאם  
קון אצללם מאחסום פארה נון מילדאר ני היסקריציר אי  
פארה איר איז קאמינום די טו גוסטי סיירטו קי אים ני-  
גרה מאנייא אי איםקורה. אי דיספואים ליסאלי לה מיג-  
טורה איז מיליון אי סי אזי ריזיל דילאנטרי די סום אמי-  
גום אי אלקאצו איל דאנייו אים פארה איל אי נון פארה  
אוטרום. סיידו אקיאם אוראם קי לום אינגאנייו אי נון  
פינו איז סו ליאיסיין קילד מאם אטראם די סום קונפא-  
ניירום. קי פור איםטו קאלי קי טי אלישם די איםטו אי  
צושקים סימפרי אה קאמינאר איז קאמינום דיריגום :  
(דאלקאוקלוק) אי איםטו טאמציין פארה קריאטורה קי  
לי קואלדא איל מיאוליון סיירטו קי אינגטיינדי קומו אים  
קוזה מוי ניגרה. דהינו פארה אזיר ריאייר אה אוטרום  
טי ציסטים מולום די ציסטילום אי אזים דאלקאוקלוק.  
אי צאם אצללדו ציירצום פיאום די צירגואינסה אי צאם  
דימאנדאנדו קוזאם די אונז אי די אוטרו. אי איז קוזאם  
קי טי טיינים די צירגואינסאר נו טי אריזיסטאם אים-  
סאם קוזאם נו לייאקישאן פארה איל צן אדם אינדומאם  
פארה קיז טייני מיאוליון. אי קי לו צי סי לי ריאי אה לה  
קארה. אי דיטראם אצללה אה סאצור די סו פאלאלאר. אי  
סי ח"ו לי סאלי איל נאם פור איל מומדו קי טייני אים-  
טי מולד די מאנייה נו לי קילד איחטיצאר קון דינגונוי ני  
לו

sensya ke te vyene a la mano. I non pensar en dingun modo de koza ke non tyenes provecho. I despues veras la dulsor de la vida ke pasas:

hîlekârlık

p.14

(*Falsedad*) La *falsedad* tambyen es una koza muy negra. Komo atu padre o atu madre los enganyas kon avlas *mahsus* para non meldar ni eskrivir i para ir en kaminos de tu guste syerto ke es negra manya i eskura. I despues le sale la mintira en *medyo* i se aze *rezil* delante de sus amigos i alkavo el danyo es para el i non para otros. Syendo akeas oras ke los enganyo i non peno en su liisyon *keda* mas atras de sus konpanyeros. Ke por esto kale ke te aleshes de esto i bushkes syempre a kaminar en kaminos derechos:

ârsızlık

ve masharalık

p.15

(*Dalkaukluk*) I esto tambyen para kreatura ke le *kuadra* el meoyo syerto ke entyende komo es koza muy negra. *De-haynu* para azer riir a otros te vistes *modos* de *vistidos* i azes *dalkaukluk*. I vas avlando byervos feos de verguensa i vas demandando kozas de uno i de otro. I en kozas ke te tyenes de verguensar no te arrejistas estas kozas no *yakishean* para el *ben adam* indimas para ken tyene meoyo, i ke lo ve se le rie a la kara. I detras avla a savor de su paladar. I si *has ve-shalom* le sale el *nam* por el mundo ke tyene este modo de manya no le *keda ihtibar* kon ninguno. Ni

לו קירין ציין אה אונה קריאטורה די איסטוי מולדן. פור  
איסטוי קאלי קי עי אינציזים קוזאם אה קי טינגאם או-  
נור קון לה גינטי אי אליטארטי די איסטוי מאנייה אי א-  
זיר דיקאט די נו אזירלאם. אי קון איסטוי סיראם קירילד  
די טולד לה גינטי :

( אצלה פיאה ) סיירטוי קי אל מיאוליון אי אה לה ליי  
אים מיניסטיר קי עי גואלרים די איסטאם קוזאם. דהינו  
אה אונד די טום לייאראנים או אה אלגונום אונטרום מו-  
גאציקום די איר אצלאנדולים או מינעאנדולים לום פא-  
לרים אי לאם מאלרים. ניגרה קוזה אי פיקאלד קאמו אים-  
טו נו איי די אצלאר איסטוי מולד די אצלאם פיאם אי די  
אזיר קייפאר אה אונטרום. אי לו מיזור די טולד אים קי  
נו טי צאלייאם פיליאנדוטי קון אונד אי קון אונטרו איין  
צאזיאן. אי איין טו אילד אי צינילד פור לה קאליי נון  
צאלייאם אינאנדו פייאררם ני מינום טאקיליארטי קון אונד  
אי קון אונטרו. קואנטו מאם קון אלגונה מוזירי קי נו לייא-  
קיטיאה אפילו מירארלה איין לה קארה. סיירטוי קי לייא  
אינטיינדיים קי איסטאם קוזאם סון די מונגה צירגואינ-  
סה פארה איל צן אדם אינדימאם פארה אונה קריאטורה קי  
אספירה אה קוצראר אונד. אי קואנטו טי אלחצאן לה  
גינטי קואנדו נון קאמיכאם איין קאמינום טונגואירטום.

(רוצן) אי איסטוי טאמציין אה ליי אי א מיאוליון אים  
אוכה מאנייא מויי ניגרה. אי איל דיין קי מו טראייגה אה  
קי סי אליטיאי אילצן אדם איין איסטוי. אי סו קאצו אים  
מויי ניגרו צ"מ. אי קין אזי קוראגו אה איסטוי איל קא-  
צו די סו גווגו אים או אה פרינזונה או אל דימו או לו מא-

טאן

lo keren byen a una kreature de este modo. Por esto kale ke te enbezesh kozas a ke tengas onor kon la djente i alesharte de esta manya i azer *dikkat* de no azerlas. I kon esto seras kerido de toda la djente:

bedzebânlik

p.16

(*Avla fea*) Syerto ke al meoyo i a la ley es menester ke te guadres de estas kozas. *De-haynu* a uno de tus *yaranes* o a algunos otros muchachikos de ir avlandoles o mentandoles los padres i las madres. Negra koza i pekado komo esto no ay de avlar este modo de avlasfeas i de azer *kyifur* a otros. I lo mijor de todo es ke no te vayas peleandote kon uno i kon otro en vazio. I en tu ida i vinida por la kaye non vayas echando pyedras ni menos *takilearte* kon uno i kon otro. Kquanto mas kon alguna mujer, ke no *yakishea afillu* mirarla en la kara. Syerto ke ya entyendes ke estas kozas son de muncha verguensa para el *ben adam* indimas para una kriatura ke aspera a kovrar onor. I kquanto te alavan la djente kuando non kaminas en kaminos tuguertos.

sirkat

p.17

(*Rovo*) I esto tambyen ala ley i al meoyo es una manya muy negra. I el Dyo ke no trayga a ke se *alishee* el *ben adam* en esto. I su kavo es muy negro *bar minnan*. I ken aze koradjo a esto, el kavo de su djuzgo es o ala pre(j)djona o al remo o lo matan

טאן צ"מ . או לו דיטאן גורדיאר אין פריזיונים פואיר-  
טים אי נואיי קין סי אפיאלדי די אונה פירסונה די אים-  
טי מולו . אי סאצראם קי לה קולפה דיל קין רוצה סי קי-  
רים סאציר קומו אים טאן ניגרה קי סי אפילו נא לו גוז-  
גאראן קון ליי אי לו גוזגאראן קון מיאוליי אים מאם  
פואירטי סו פינה . סיינדו קי איל טירציאי קי לו אזין אים  
מאם ניגרו קי סי לו גוזגאראן קון ליי . סיינדו אנסי סי  
אפילו אים אונה קוזה גיקה קי נא צאלי אונה פ"ר צאסטה  
קי נא אים טוליי סין דארלי אציזו אל פאטרון לו טומאם  
אי לו צינדס אה אוטרום או לו אינפריזינטאם סיראם א-  
צוריסילו די לה גינטי אי די טום פאריינטיס אי די טו-  
לו איל מונדו . אי סי אזים ארוצים די טולו לו קי דיטי-  
מום קי קאמינאם קון כבוד אי נאמנות סיירטו קי סיראם  
קירילו אי אלצאלו די איל דיין אי די לה גינטי :  
( פלופילאל די צוקה ) קירי דיזיר קי צים אלגונו אים-  
קונדילו או קי אוליים אלגון סיקריטו . אי אין איל פונטו  
לו דיסקוצרים אה אוטרום , אנסי אי אנסי צילי אין פו-  
לאנו . או סינטי די פולאניקו . אי לו דאם אה אינטינדיר  
אה אוטרו . אי סיינדו איסטק מאנייה אים מויי ניגרה טי  
ליגו די אליטארטי פורקי טי קומי לה אונור אי מאם נון  
טי דיסקוצרין דינגון סיהריטו . אי סי דום פירסונאם אים-  
טאן אללאנדו קואנדו טו אינטראם קורטאן איל לאקירדי ,  
פורקי נון טי טייניץ פור נאמן . אי סיגורו איל דאנייו אים  
פארה טי :

( לה ראצייה ) קירי דיזיר קי טי אראציאם קון טולום  
פור קוזה די נאלה . קי סיפאם קי דיטה מאנייה טאנטו אה  
ליי



*bar minnan*. O lo deshan *churudear* en prezyones fuertes i no ay ken se apiade de una persona de este modo. I savras ke la kulpa del ken rova si keres saver komo es tan negra, ke si *afillu* no lo djuzgaran kon ley i lo djuzgaran kon meoyo es mas fuerte su pena. Syendo ke el *terbie* ke lo azen es mas negro ke si lo djuzgaran kon ley. Syendo ansi si *afillu* es una koza chika ke no vale una *para*, basta ke no es tuya sin darle avizo al patron lo tomas i lo vendes a otros o lo enprezentas, seras aborresido de la djente i de tus paryentes i de todo el mundo. I si azes aroves de todo lo ke dishimos ke kaminas kon *kavod* i *neemanut* syerto ke seras kerido i alavado de el Dyo i de la djente:

ağzı gevşeklik

p.17

(*Flo(f)shedad de boka*) Kere dizir ke ves alguno eskondido o ke oyes algun sekreto. I en el punto lo deskuvres a otros, "ansi i ansi vide en fulano, o sinti de fulaniko". I lo das a entender a otro. I syendo esta(k) manya es muy negra, te digo de alesharte porke te kome la onor i mas non te deskuvren dingun sekreto. I si dos personas estan avlando kuando tu entras kortan el *lakirdi* , porke non te tyenen por *neeman* . I siguro el danyo es para ti:

tahkîr

p.18

(*La ravya*) Kere dizir ke te aravyas kon todos por koza de nada. Ke sepas ke dita manya tanto ala

ליי קומו אה לה אונור נון פירטיניסי טינירלה אינ דינגונה  
אורה אי סי אקקי איל קי טי צייני קונטרה סיאה גיקו או  
סיאה פרוצי מאם קי טי קון טולו נון אים אונור קי טי א-  
רציים או זיפליניארטי די איל. מי קירילו אירמאנו אלי-  
שאטי די איסטה מאנייה אי סיראם קירילו די איל דיוו אי  
די לה גינטי :

( מאל קירינסייא ) קירי דיזיר צינגארטי אי גואלררר  
איני יסטאל אלה גינטי איסטו טאמציין אים אונה די לאם  
ניגראם מאנייאם. קי סי אלגונו אצלו אלגו די מאל פור  
טי או קי טי איזו אלגון דאנייו נון טי לו אולצילאם אי  
קואנדו טי צייני פורמאנט אלה מאנו צושקאם די טומאר  
איל אינטיקאם דיל קין טי איזו איסטו. או קי נון אזיינ-  
דוטי דינגון מאל טו צושקאם די אזירלי דאנייוס או לי  
צוזדיאם סום פרוציגום. סין טיניר דינגונה קולפה אונטרו  
קי אנסי טי אצלארון מאל פור איל. טאנטו אל מיאוליוו  
קומו אלה ליי סון קוזאם קי נון לייאקישיאן אל צן אדם  
די טינירלאם. אי טי איזין לייאמאר מאל אומצרי. מי איר-  
מאנו די איסטאם קוזאם אלישאטי אי אינ לוגאר די א-  
זיר דאנייו צושקאר די איר אזיינדו פרוציגו אל קין טי  
צייני די לה מאנו :

(פאגאמיינטו די פרומיטאם) איסטה מאנייה אים או-  
נה די לאם אלאצאלאם טאנטו פארה איל דיוו קומו פארה  
לה גינטי . אי אים קוזה קי אכרומיטיטים פארה אזירלו  
מיראר אונה אורה אנטיס אה פאגאר לו קי אפרומיטיטים  
פור קי אנסי אים איל מיניסטיר אי איל דוציר. אי טאמ-  
צייז נו אולצילארסי איל צן אדם די סום אמיגום אי סום  
פאריינטיס

istihzâ

p.18

ley komo a la onor non pertenesse tenerla en dinguna ora i si anke el ke te vyene kontra sea chiko o sea prove mas ke ti, kon todo non es onor ke te aravyes o *zefklearte* de el. Mi kerido ermano, aleshate de esta manya i seras kerido de el Dyo i de la djente:

ğarez ve kin  
ve nefsâniyyet

p.19

(*Mal kerensya*) Kere dizir vengarte i guadrar ini[m]istad ala djente, esto tambyen es una de las negras manyas. Ke si alguno avlo algo de mal por ti o ke te izo algun danyo, non te lo olvidas i kuando te vyene *fursat* ala mano bushkas de tomar el *intikam* del ken te izo esto. O ke non azyendote dingun mal, tu bushkas de azerle danyos o le *bozdeas* sus provechos. Sin tener dinguna kulpa otro ke ansi te avlaron mal por el. Tanto al meoyo komo ala ley son kozas ke non *yakishean* al *ben adam* de tenerlas. I te azen yamar mal ombre. Mi ermano, de estas kozas aleshate i en lugar de azer danyo bushkar de ir azyendo provecho al ken te vyene de la mano:

sadâkat

p.19

(*Pagamyento de prometas*) Esta manya es una de las alavadas tanto para el Dyo komo para la djente. I es koza ke aprometites para azerlo, mirar una ora antes a pagar lo ke aprometites por ke ansi es el menester i el dover. I tambyen no olvidarse el *ben adam* de sus amigos i sus

פאררײַנטים אי סיימפרי אַזיר קאזיריט די אַזירלים פלאזיר  
אַסטא אַנדי לים אלקאנסא לה מאנו . אי קין אים פאטרוז  
די איםטאם צואינאם מאנייאם די פאגאר סום פרומיטאם  
אי די אמאר אה סום פאררײַנטים אי אה סום אמיגום אים  
קירילן די איל דייו אי די לה גינטי אי לי דאן מוכגא אונור  
אל פאטרוז די איםטא מאנייא קי פור איםטו מי קירילן אים-  
טה אים אונה די לאם צואינאם מאנייאם קי טי פואילים  
אפיגאר קון אילייה קון סיר פאטרוז די פאלאצרה אינו א-  
ריפניטיר די לו קי קיטאטים די לה צוקא :

(איל אונראר אה אונטרום) אי איםטו טאמציין אים או-  
נה די לאם צואינאם מאנייאם לאם מאם מיזורים . דהינו .  
א קין אים מאם גראנדי קי טי סיאה אין אגיוס . סיאה  
אין ריקיזה . סיאה אין סינסייאם טיינים אונצליגו די קא-  
טארלים כבוד אי אַזירלים ראעיט אין טולן מולן די קוזה .  
אי סי אנקי סיאה מאם מאנקו קי טי אין טולן לו קי די-  
טימום נון פור איםטו טי אראציים קון אילייוס כי מיראר-  
לום קון אולן אגרו סיינדו אים ארוצין די לה פוליטיקה אי  
איל קייאמיליק . סי נון קין קירי קי סיאה טו דיצים די  
דארלים אונור אה קאלא אונו סיגון סו מירסימיינטו אי  
טום אצללאם נון סיאה קון קארה אגרה אונטרו קי קון צוקא  
דולסי אי קארה ריאניטי . אי קון איםטו אינטראם אין גרא-  
סייאם אין אולן די טולן איל מונדו :

(קונטינטים) לה קונטינטים קי אוליים דיזיר אים אונה  
קוזה קי נון צאסטא קי אים מיליזינה פארה איל פואירפו  
טאמציין לו אונרה אסו פאטרוז . דהינו קוזאם די קומיר אי  
ציציר אי ציסטיר קאלי קי טי קונטינטים אי קי דים לאם  
גראסייאם

vefākârlık  
p.20

paryentes i syempre azer *kayret* de azerles plazer asta ande les alkansa la mano. I ken es patron de estas buenas manyas de pagar sus prometas i de *amar a sus paryentes i a sus amigos* es kerido de el Dyo i de la djente i le dan muncha onor al patron de esta manya ke por esto mi kerido esta es una de las buenas manyas ke te puedes apegar kon eya kon ser patron de palavra i no arepintir de lo ke kitates de la boka:

ri'âyetkârlık  
p.20

(*El onrar a otros*) I esto tambyen es una de las buenas manyas las mas mijores. *De-haynu*, al ken es mas grande ke ti sea en anyos, sea en rikeza, sea en sensyas tyenes ovligo de katarles *kavod* i azerles *raet* en todo modo de koza i si anke sea mas manko ke ti en todo lo ke dishimos non por esto te aravyes kon eyos ni mirarlos kon ojo agro, syendo es arovez de la politika i el *kiyamelik*. Si non ken kere ke sea, tu debes de darles onor a kada uno sigun su meresimyento i tus avlas non sea kon kara agra, otro ke kon boka dulce i kara riente. I kon esto entras en grasyas en ojos de todo el mundo:

kanâ'at  
p.21

(*Kontentes*) La kontentes ke oyes dizir es una koza ke non basta ke es melizina para el puerpo, tambyen lo onra asu patron. *De-haynu* kozas de komer i beber i vistir kale ke te kontentes i ke des las

גראסיאם אל דייו צ"ה קי טי אינפריזינטו איסטוי קא-  
דאר אי רוגה אה קי כון טי לו טומי אפילו איסטוי. פור  
קי סיגורו לייא צים קומו איי מאם מאנקום אי מאם  
פרוצים קי טי. אי טולו קין טייני איסטו מאנייה כון  
טראצה זאחמיט אין איסטוי מונדו. קי כון צה דיטראם  
די לאם דימאזיאם. פור קי איי מונגה גינטי אין אים-  
טי מונדו קי מיטין סום אלמאם אין סכנה פארה גאנאר  
אי גאסטאר מאם די סום מיניסטירים קי איסטו לים  
צייני די טיניר מיאוליי צאזיאו אי כון קונטינטארסי  
קון לו קי לי דייו איל סי"ת. מה טו מי קירילו כון סיאם  
אונו די אילייז פארה קי לה צילה קי טי אינפריזינטו  
איל דייו אלטו לה ציזאם קון ריפוזו אי גואלראטי די א-  
זיר טאעגים אה לה גינטי פור דימאזיאם. מה קון טולו  
טי דירי קי אין אונום איגום האיירלים פארה טיי איי  
פארה טי אפארה אונטרום קאלי קי פינים אי קי לאזדרים.  
אי טאמציין טי דיגו מי אירמאנו קי צושקים די מילדאר  
אי איסקריציר אי אנציוארטי מאערפייטים אי קומפלי-  
מיינטום אי קון איסטו גאנארמאם קי טי מאנטיינים טו-  
לה טו צילה סין אפריטו.

(לה פיאלאד) אים אונה מאנייה קי טאנטו אה לה ליי

אי טאנטו אל מיאולייז אים און דיציר די טינירלה  
דהיינו אגידאריסי אי אזיר פיאלאד אה לה גינטי קי פיר-  
טיניסי. אי היולאלי אין לו קי טי צייני די לה מאנו אה  
לה פירסונה קי לי צושקו די איל אלגונה פיאלאד. סיאה  
קון סום גרושים סיאה קון סו פינה או קון סו אצלה.  
פור קי טי סי טופין אמיגום ציראלדירום אין אורה די

grasyas al Dyo *baruh hu* ke te enprezento este *karar* i roga a ke non te lo tome *afillu* esto. Por ke siguro ya ves komo ay mas mankos i mas proves ke ti. I todo ken tyene esta manya non trava *zahmet* en este mundo. Ke non va detras de las demazias. Por ke ay muncha djente en este mundo ke meten sus almas en *sakkana* para ganar i gastar mas de sus menesteres ke esto les vyene de tener meoyo vazio i non kontentarse kon lo ke le dyo el *Shem yitbarah*. Ma tu, mi kerido, non seas uno de eyos para ke la vida ke te enprezento el Dyo Alto la bivas kon repozo i guadrarte de azer *taadjis* a la djente por demazias. Ma kon todo te dire ke en unos echos *hayirlis* para ti, ay para ti (a) i para otros kale ke penes i ke lazdras. I tambyen te digo mi ermano ke bushkes de meldar i eskrivir i anbezarte *maarfetes* i kumplimyentos i kon esto ganaras ke te mantyenes toda tu vida sin apreto.

muâvenet ve şefakat

p. 27

(*La piadađ*) es una manya ke tanto a la ley i tanto al meoyo es un dever de tenerla. *De-haynu adjidearse* i azer piadađ a la djente ke pertenesa. I ayudarle en lo ke te vyene de la mano a la persona ke le bushko de el alguna piadađ. Sea kon sus groshes sea kon su pena o kon su avla. Por ke te se topen amigos vedraderos en ora de

טו אפריטו ח"ו פור קי נונקה טופאראם פירסונה קי נון  
טראצו אלגו די אפריטו איז סו צילד אי קואנדו איל  
נון סי אפיאלד די לה גינטי ני אה איל לו אפיאלדז איז  
דינגונה אורה. קי פור איסטו אפילו לאם קריאטוראם  
קי סי ציירון אלגונו קי סי צה קאלייר אי סי טופה אלד-  
לו קאלי קי לו דיטינגה די קאלייר איז לה מאנירה מאם  
פוסיצלי. אי טולד אורה קי סי לי דימאדה די איל אל-  
גון פרוציגו או אייוולד אים מיניסטיר קון מונגו גום-  
טי קוריר אי אזירלו .

( לה סאנילדל דיל פואירפו ) איל צן אדם קאלי קי  
גואלרי סו פואירפו די טולו מולו די קוזה דאנייוזה .  
פור קי קאלי סאציר קי די טולו לו קי אינפריזינטו איל  
דייו איז איסטו מונדו קון סום פילדאלים נון איי מאם  
צאלוטוזה אי קירילד קוזה קומו לה סאנילדל דיל פואיר-  
פו. קי סי ח"ו איל פואירפו איסטו חאזימיינטו ח"ו פרימה  
די טולו נון פואילי סירציר אל דייו סיגון איל דיציר  
דיל איסקלאצו. אי מאם קי נאלד די צואינו די איסטו  
מונדו נון לי אפרוציגה פארה איל. אי לום איגום סו-  
לייום נון לום פואילי מיראר סיגון איל מיניסטיר. אי  
די צירסי איז אקיל איסטאלו דיזיאה לה מואירטי. קי פור  
איסטו איל צן אדם קאלי קי סי גואלרי איל קאראר קי  
פואילי די לאם קוזאם קי סון קאצזה די חאזינארלו. טו  
מי קירילו אזי דיקאט איז איסטו אי אוליי איל קונסיזו  
קי טי דארדז טום אמיגום קארונאלים אי איגאטי איז  
מאנום דיל דייו רוגאנדולי קי איל טי גואלרי די טולו  
מולו די מאל אמז. לאם קוזאם קי קאצזאן חאזינוראם



tu apreto *has ve-shalom* por ke nunca toparas persona ke non travo algo de apreto en su vida i kuando el non se apiada de la djente, ni a el lo apiadan en dinguna ora. Ke por esto *afillu* las kreaturas ke si vyeron alguno ke se va kayer i se topa allado kale ke lo detenga de kayer en la manera mas posivle. I toda ora ke se le demanda de el algun provecho o ayuda es menester kon mucho guste korrer i azerlo.

h1fz-1 sihhat-1 v0c0d

p. 28

(*La sanedad del puerpo*) El *ben adam* kale ke guadre su puerpo de todo modo de koza danyoza. Por ke kale saver ke de todo lo ke enprezento el Dyo en este mundo kon sus piadades, non ay mas valutoza i kerida koza komo la sanedad del puerpo. Ke si *has ve-shalom* el puerpo esta *hazimyento has ve-shalom* prima de todo non puede servir al Dyo sigun el dever del esclavo. I mas, ke nada de bueno de este mundo non le aprovecha para el. I los echos suyos non los puede mirar sigun el menester. I de verse en akel estado, dezea la muerte. Ke por esto el *ben adam* kale ke se guadre el *karar* ke puede de las kozas ke son kavza de *hazinarlo* . Tu, mi kerido, aze *dikkat* en esto i oye el konsejo ke te daran tus amigos karonales i echate en manos del Dyo rogandole ke el te guadre de todo modo de mal, *amen* . Las kozas ke kavzan *hazinuras*

סון מווי דיפירינטים קי פארה סאצירלאס קאלי מילדאר  
און פוקו די אנאטומיאה. איז מואיסטרו ליצרו נון פואי-  
לימוס אלדארגאר איז איסטא סינסיייה סיינדו נון ציני-  
מוס פארה איסטו. מה פואילימוס דיקלאראר אלגו די  
קוזה אינפורטאנטי. קאלי סאציר קי איל צן אדם טייני  
און איסטומאגו איל קואל אים לה קאלדירה אנדי אצא-  
עה לה קומילא טולא לו קי קומי אי ציצי קי איז דיטו  
לוגאר קוזי די מואיצו טולו לו קי אינטרהי אי איל אים  
לאסטיקו קואנטו מאס צה אינקאטאנדו מאס סי צה א-  
אופלאנדוסי קון לה נאטורה קי טייני די פריגארסי די-  
זאזי אה לו קי איי אלוינטרו אי סי דיספארטי אה קאלא  
מיימזרו סו פורסייון אי איל ריסטו לו גואלרה אל לו-  
גאר די סוזיילאל. אי קואנטו לו אינצי מאס די לו קי  
רילייצה דהיינו קי איסטאנדו ארטו צה קומיינדו מאס  
סי אאופלא איז קאנטיילאל קי מון פואילי מיניארסי איל  
איסטומאגו אי לה קומילא נון סי איספילי אל פונטו סי  
מואירי. אי מאס קי טיינפו קי צה קומיינדו פרוטאס קי-  
מו לה ריגלה די לה נאסייון מואיסטרה קי דיספואים די  
קומיר אונזאן אה טראיר פרוטאס מונצאה אי די מונגום  
מולום אי פור קונטינטאר אה לאס קריאטוראס לים דאן  
די טולאס לאס סורטים סיאה פור קי נון לייורי סיאה  
פור אזירלי איל גוסטי לה קריאטורה לאס קומי אי צה  
ציציינדו אגואה אינדיצה די אקיאז טולו אקיל איסטו-  
מאגו סאן פלאקו די קריאטורה סיגורו קי סי צוזדיאה  
או ליטראי אלגונה חאזינורה קי פור איסטו קאלי אזיר  
מונגו דיקאט לום גראדים קומו לום גיקום אה נון  
ארטארסין

son muy diferentes ke para saverlas kale melder un poko de anatomia. En nuestro libro non puedemos alargar en esta sensya syendo non vinimos para esto. Ma puedemos deklarar algo de koza enportante. Kale saver ke el *ben adam* tyene un estomago el kual es la kaldera ande abasha la komida toda lo ke kome i beve ke en dito lugar koze de nuevo todo lo ke entra, i el es lastiko kuantto mas va enakashando mas se va auflandose kon la natura ke tyene de fregarse dezaze a lo ke ay adyentro i se desparte a kada myembro su porsyon i el resto lo guadra al lugar de suzyedad. I kuantto lo inche mas de lo ke reyeve *de-haynu* ke estando arto va komyendo mas, se aufla en kantidad ke non puede menearse el estomago i la komida non se espide al punto se muere. I mas ke tyenpo ke va komyendo frutas komo la regla de la nasyon muestra ke despues de komer uzan a traer frutas munchas i de muchos modos i por kontentar a las kriaturas les dan de todas las sortes sea por ke non yore sea por azerle el guste la kriatura las kome i va bevyendo agua enriva de akeo todo, akel estomago tan flako de kriatura siguro ke se *bozdea* o le trae alguna *hazinura*. Ke por esto kale azer mucho *dikkat* los grandes komo los chikos a non

ארטארסין מאם דיל מיניסטיר אי נון קומיר מונגלאם  
פֿרוטאם מאם אי מאם די לאם האמים סיחא קי סו פאל-  
ה לאם טרושן פור טרופאנדה סיחא קי לאם קריאטו-  
ראם אראנקאן די לום ארצולים . אי טאמציין קואנדו  
לאם קריאטוראם איסטאן סולאלאם או קאנסאלאם די  
קוריר או די גוגאר נון ליילארסין ני ציציר אגואה  
ליילאלה אינריצה . אי נון קומיר דונדורמה אין אורה די  
סו אמצרי . אי נון קאמינאר ני איסטאר אין לום סולים  
דיל אינציראנו איסטאם סון לאם קוזאם קי קאצזאן חא-  
זינוראם אקורוטו . פירסונה קי סי אפיאלה די סי אי קי-  
רי איטסאר סאנו אים מיניסטיר די גואלרארסי די אים-  
טאם קוזאם אי איל דייו לו גואלרה די טולו מאל .

(לה אונסטילאל) אי איסטו טאמציין אים מויי מי-  
ניסטירווה קוזה . דהינו טו קוניטיאר קי סיחא קון גינ-  
טי צואינה אי אלישארטי ני מינום די אצללארקון גינטי קי  
נון סון די צואינאם מאנייאם פור קי אין לה נאטורה  
דיל צן אדם אים קי קון לה גינטי קי קוניטיאה סי אינ-  
ציזה גוסטו אקיאם מאנייאם . אי סי איסטא פירסונה  
אים אונה די לאם ניגראם די סוליון סאלי קי איטו טי  
אינציזאם טולו לו ניגרו די אקיל . אי נאלה נון טי אפ-  
רוציגה לה פינה דיל מילדאר אי דיל איסקריציר אי טאג-  
טו קי פינארון טו גינטי די אזירטי טירציאיט אי פואי-  
לים סאליר די טו קאציסה ח"ו .

(לה פרימורא) איסטא מאנייה די סיר פרימורוזו  
אין טולא קוזה אים ניגרו . אי טאמציין אה לה ליי אי  
אל מיאוליון אפואירה די לאם קוזאם קי מיריסין אזיר  
אצילי

artarsen mas del menester i non komer munchas frutas mas i mas de las *hames* sea ke su padre las trusho por *trufanda* sea ke las kreaturas arankan de los arvoles. I tambyen kuando las kriaturas estan sudadas o kansadas de korrer o de djugar non yelarsen ni beber agua yelada enriva. I non komer *dondurma* en ora de su ambre. I non kaminar ni estar en los soles del enverano, estas son las kozas ke kavzan *hazinura* akorruto. Persona ke se apiada de si i kere estar sano es menester de guadrarse de estas kozas i el Dyo lo guadra de todo mal.

hüsn-i karîn

p.22

(*La onestedad*) I esto tambyen es muy menestero(v)za koza. *De-haynu* tu *konushear* ke sea kon djente buena i alesharte ni menos de avlar kon djente ke non son de buenas muchas, por ke en la natura del *ben adam* es ke kon la djente ke *konushea* se enbeza djusto akeas muchas. I si esta persona es una de las negras de suyo sale ke itu te enbezas todo lo negro de akel. I nada non te aprovecha la pena del meldar i del eskrivir i tanto ke penaron tu djente de azerte *terbiet* i puedes salir de tu kavesa *has ve-shalom*.

acele

p.23

(*La premura*) Esta manya de ser premurozo en toda koza es negro. I tambyen a la ley i al meoyo afuera de las kozas ke meresen azer